

УДК 342.9

ПОНЯТТЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗАСОБІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДАННЯ РЕКЛАМНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Марченко О.В., к. ю. н., доцент
кафедри цивільного, трудового та господарського права
Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

У статті досліджено сутність терміну «правові засоби». Встановлено підходи до розгляду адміністративно-правових засобів у галузі адміністративного права, а саме – вузький та широкий, та розкрито їх зміст. Зосереджено увагу на тому, що має місце множинність видів і підвидів правових засобів. Визначено коло завдань, які стоять перед адміністративно-правовими засобами забезпечення надання рекламних послуг в Україні. Надано власне авторське визначення досліджуваного поняття.

Ключові слова: рекламні послуги, реклама, законодавство про рекламу, правові засоби, види та підвиди правових засобів, коло суб'єктів, макрорівень та мікрорівень.

В статье исследована сущность термина «правовые средства». Установлено подходы к рассмотрению административно-правовых средств в области административного права, а именно – узкий и широкий, а также раскрыто их содержание. Сосредоточено внимание на том, что имеет место множественность видов и подвидов правовых средств. Определен круг задач, которые стоят перед административно-правовыми средствами обеспечения предоставления рекламных услуг в Украине. Предоставлено собственное авторское определение исследуемого понятия.

Ключевые слова: рекламные услуги, реклама, законодательство о рекламе, правовые средства, виды и подвиды правовых средств, круг субъектов, макроуровень и микроуровень.

Marchenko O.V. THE CONCEPT OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL MEANS OF PROVIDING ADVERTISING SERVICES IN UKRAINE

This article explores essence of term «legal drugs». Established approaches to administrative and legal means of administrative law, namely narrow and wide and disclosed their content. The emphasis that holds a plurality of species and subspecies legal means. Defined set of tasks facing administrative and legal means to ensure provision of advertising services in Ukraine. Courtesy of author's own definition of studied concepts.

Key words: advertising services, advertising, advertising law, legal means, types and subtypes legal means, the range of subjects, macro and micro level.

Постановка проблеми. Правове суспільство передбачає можливість держави в особі правомочних органів, їх посадових осіб здійснювати контроль над учасниками правовідносин за допомогою різних за формою та змістом важелів впливу, а саме, засобів того ж адміністрування. Як відомо, інструментами до реалізації певної мети слугують правові засоби, які представляють собою набір законодавчо закріплених заходів, прийомів, способів, операцій, інших актів поведінки, що безпосередньо впливають на суспільні відносини у відповідній сфері людської діяльності.

Не є виключенням і суспільні відносини, що виникають у ході забезпечення надання рекламних послуг в Україні. В такому випадку мова йтиме про стан наукового забезпечення адміністративно-правових засобів забезпечення надання зазначеного виду публічних послуг. Зауважимо, що в науковій літературі відсутній комплексний підхід до вирішення окресленого завдання, що свідчить про необхідність визначення поняття досліджуваного явища, розкриття його змісту.

Ступінь розробленості проблеми. В більшій чи меншій мірі питання поняття та

сутності адміністративно-правових засобів досліджувалися багатьма авторами наукових праць, серед яких: В.Б. Авер'янов, С.С. Алексєєв, О.М. Бандурка, Ю.А. Ведерніков, В.В. Галунько, С.Т. Гончарук, І.О. Картузова, С.В. Ківалов, Т.О. Коломoeць, В.К. Колпаков, А.Т. Комзюк, О.А. Куций, О.С. Мірошніченко, О.В. Онуфрієнко, А.Ю. Осадчий, Н.С. Ракша, О.Ф. Скакун, В.К. Шкарупа та інші.

Окреслені обставини й визначають актуальність запропонованого наукового дослідження, **метою** якого є визначення поняття адміністративно-правових засобів забезпечення надання рекламних послуг в Україні.

Виклад основного матеріалу. Вважаємо за доцільне розпочати висвітлення основних положень із розкриття змісту поняття «правові засоби». У даному контексті слід погодитися з С.С. Алексєєвим, який, торкаючись питання проблеми правових засобів на рівні загальної теорії права, розкрив термін «правові засоби», як цілий набір субстанціональних правових явищ, різних за формою та змістом, за однієї лише умови, що вони позиціонуються з точки зору їх функціонального призначення; тих особливостей, які їх характеризують як ін-

струменти для вирішення економічних та інших завдань суспільства [1, с. 15]. Аналізуючи наведену вище дефініцію, ми можемо помітити, що учений намагається акцентувати увагу на таких відмінних ознаках правових засобів, як основа, тобто незмінний характер та універсальність, можливість вирішення широкого спектру завдань управлінської діяльності. Проте відсутні посилення на комплексний характер її перемінних складових.

За таких обставин вдалим доповненням буде виступати означення, запропоноване О.В. Онуфрієнком. А саме, у найзагальнішому сенсі правовими засобами є система субстанціональних та діяльнісних правових явищ, за допомогою яких конкретні суб'єкти правовідносин досягають приватних та (або) публічних цілей [2, с. 172].

Заслугує на увагу й позиція науковців щодо можливості віднесення будь-яких юридичних феноменів до правових засобів за наявності одних лише відмінних ознак, як то можливості використання суб'єктами та наявності в правових явищ соціальної сили, тобто юридичних інтересів [3; 4; 5]. Проте, на нашу думку, такого роду критерії так званої ідентифікації правових засобів несуть занадто загальний характер, зокрема в частині відсутності вичерпного переліку кола суб'єктів.

Окрім цього, як правові засоби можуть виступати норми права, правозастосовчі акти, юридичні факти, суб'єктивні права, юридичні обов'язки, заборони, пільги, заохочення, покарання, процедури та інше [6, с. 722-723]. Відтак доречно погодитися з думкою О.Ф. Скакун, яка серед ознак механізму правового регулювання відзначила розташування цілого розгалуженого комплексу правових засобів, що перебувають у зв'язку та взаємодії, й які розташовані на мікрорівні (зобов'язання, рекомендації тощо) та макрорівні (правовідносини, акти реалізації прав й обов'язків тощо) [7, с. 774-775].

Між іншим існує множинність видів і підвидів правових засобів, що покликані розв'язувати завдання в конкретних сферах виникнення суспільних відносин. Вище наведеними засобами можуть виступати: міжнародно-правові (міжнародне співробітництво в легкій промисловості; імпорт та експорт сільськогосподарської сировини, готової товарної продукції; банківське кредитування тощо), кримінальні процесуальні правові (забезпечення процесуальних прав усіх сторін (осіб-учасників) кримінального провадження як на стадії досудового розслідування, так і судового розгляду кримінальної справи), цивільно-правові, кримінально-правові, адміністративно-правові та інші засоби. Щодо останньої галузевої

модифікації потрібно відзначити, що зазначена наукова категорія характеризується комплексним характером і представляє собою ефективний структурний елемент охоронної діяльності органів держави, що спрямований на формування й розвиток суспільних відносин [8, с. 61].

Існують два підходи до розгляду адміністративно-правових засобів у науці адміністративного права, а саме – вузький та широкий.

У першому випадку йдеться про співвідношення адміністративно-правових засобів у певній сфері публічної діяльності з юрисдикційною діяльністю відповідних виконавчо-розпорядчих органів державної влади, пов'язаних із вирішенням справ про порушення інтересів ініціатора таких правовідносин (на прикладі сфери публічної охорони права власності – це будуть інтереси власника майна) [9, с. 288]. Такий підхід виключає можливість віднесення до адміністративно-правових засобів діяльності органів державної влади щодо проведення профілактичних заходів із метою зменшення статистичних показників порушень у відповідній сфері публічної діяльності або ж виявлення причин та умов, що сприяли порушенню відповідних норм законодавства з метою їх недопущення або ж своєчасного виявлення в майбутньому тощо.

Поряд з цим слушно висвітлити й широкий підхід щодо розгляду адміністративно-правових засобів, який ґрунтується на різноманітній діяльності держави, спрямованій на попередження суспільно-небезпечних діянь, що впливали на особисті інтереси осіб і на усунення наслідків правопорушень [10, с. 194].

Повертаючись до розгляду забезпечення суспільних відносин, які виникають у процесі виробництва, розповсюдження й споживання реклами, відзначимо, що в широкому розумінні відзначені адміністративно-правові засоби покликані вирішити такі завдання вказаної сфери публічної діяльності, як:

1) забезпечення захисту прав та виконання обов'язків, покладених на виробника реклами;

2) забезпечення захисту прав споживача інформації про особу чи товар, розповсюдженої в будь-якій формі та в будь-який спосіб, і призначеної сформулювати або підтримати їх обізнаність та інтерес щодо таких особи чи товару [11];

3) контроль за дотриманням правил та стандартів із розповсюдження рекламної продукції;

4) забезпечення захисту прав і виконання обов'язків, поставлених на розповсюдженню реклами;

5) перевірка достовірності даних про особу чи товар з метою уникнення розповсюдження недобросовісної реклами;

6) перевірка відповідності вимогам і стандартам рекламних засобів;

7) стимулювання фізичних та юридичних осіб до проведення організаційних заходів, спрямованих на надання спонсорської підтримки на добровільних засадах;

8) контроль за проведенням спеціальних виставкових заходів;

9) забезпечення захисту прав і виконання обов'язків, поставлених на рекламодавця;

10) контроль за змістом соціальної реклами з метою уникнення висвітлення інформації про її замовника, товар тощо;

11) попередження, припинення й усунення наслідків порушень законодавства України про рекламу;

12) притягнення до відповідальності виробників, розповсюджувачів і рекламодавців за порушення ними норм законодавства, що регулюють суспільні відносини в сфері надання рекламних послуг.

Висновки. Приймаючи до уваги вищевикладене, пропонуємо під поняттям «адміністративно-правові засоби забезпечення рекламних послуг» розуміти сукупність взаємопов'язаних актів управлінської діяльності відповідних органів державної влади (Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення, Державна інспекція України з питань захисту прав споживачів, Антимонопольний комітет та інші), що зосереджені на контролі за дотриманням та притягненні до відповідальності рекламодавців, виробників та розповсюджувачів

рекламної продукції за порушення законодавства України про рекламу. А також це – безпосередньо правозастосовча діяльність державних органів у вказаному напрямку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Алексеев С.С. Правовые средства: постановка проблемы, понятие, классификация / С.С. Алексеев // Советское государство и право. – 1987. – № 6 – С. 12-19.

2. Онуфрієнко О.В. Правові засоби у контексті інструментальної теорії права: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / О.В. Онуфрієнко. – Запоріжжя, 2003. – 196 с.

3. Алексеев С.С. Теория права / С.С. Алексеев. – М.: Изд-во БЕК, 1994. – 224 с.

4. Алексеев С.С. Общие дозволения и общие запреты в советском праве / С.С. Алексеев. – М.: Юрид. лит., 1989. – 284 с.

5. Алексеев С.С. Право: азбука – теория – философия: Опыт комплексного исследования / С.С. Алексеев. – М.: «Статут», 1999. – 712 с.

6. Теория государства и права: Курс лекций / Под ред. Н.И. Матузова, А.В. Малько. – 2-е изд., перераб. и доп. М.: Юрист, 2004. – 768 с.

7. Скакун О.Ф. Теория государства и права (энциклопедический курс): Учебник / О.Ф. Скакун. – Харьков: Эспада, 2005. – 840 с.

8. Небрат О.О. Правові засоби управління конфліктами в органах внутрішніх справ: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / О.О. Небрат. – Х., 2002. – 272 с.

9. Галуцько В.В. Адміністративно-правова охорона суб'єктів права власності в Україні: [монографія] / В.В. Галуцько. – Херсон: ВАТ ХМД, 2006. – 356 с.

10. Галуцько В.В. Адміністративно-правова охорона права власності в Україні: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07 / В.В. Галуцько. – Х., 2009. – 497 с.

11. Про рекламу: Закон України від 03.07.1996 № 270/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996 – № 39 – Ст. 181.